

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

мај 2014 година

Скопје, јули 2014

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Мај 2014 година

- Индустриското производство во мај 2014 година во споредба со мај 2013 година забележа раст од 9,7%;
- Инфлацијата на годишна основа е намалена за 0,6%, додека на месечна основа забележа раст од 0,3%. Просечната стапка на инфлација во првите пет месеци од 2014 година остана непроменета;
- Годишен пад од 0,5% на физичкиот обем на извозот во периодот јануари - мај од 2014 година, со вредносен раст од 13,2% и пад на увезените количини на стоки од 7,7%, со вредносен раст од 6,8%, што резултираше со намалување на трговскиот дефицит за 3,5% во однос на истиот период од 2013 година;
- Во првите пет месеци од 2014 година вкупните приходи во Буџетот забележаа раст од 4,6%, а вкупните расходи раст од 5,1%; Дефицитот на Буџетот на РМ во овој период изнесува 13.340 милиони денари (2,7% од БДП), а дефицитот на Централниот буџет 11.513 милиони денари (2,3% од БДП);
- Раст од 7,6% на годишна основа на вкупните кредити кон приватниот сектор и раст од 8,5% на вкупниот депозитен потенцијал на банките.

1. Реален сектор

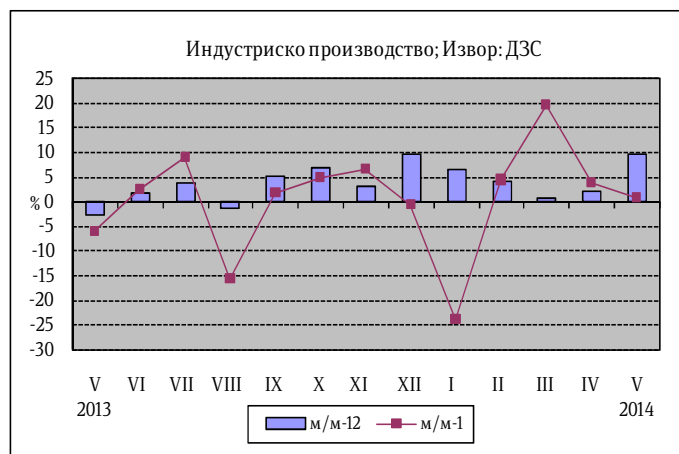
Индустриско производство

Во мај 2014 година индустриското производство забележа раст од 9,7% во споредба со мај 2013 година. Анализирани по сектори, секторот Преработувачка индустрија забележа раст на производството од 16,2%. Секторот Рударство и вадење на камен забележа раст од 13,9% како резултат на растот во гранките Вадење на јаглен и лигнит од 97,9% и Вадење на руди на метал од 55,9%, додека гранката Вадење на други руди и камен забележа пад од 23,3%. Секторот Снабдување со електрична енергија гас, пареа и климатизација забележа пад од 26,1%.

	м/м-12	м/м-1	$\frac{I-V\ 2014}{I-V\ 2013}$
Вкупно	9,7	0,7	4,5
Рударство и вадење камен	13,9	6,6	2,5
Преработувачка индустрија	16,2	1,0	9,7
Снабдување со ел. енергија, гас пареа и климатизација	-26,1	-7,0	-19,2

Извор: ДЗС

Во рамки на Преработувачката индустрија позитивен годишен раст е регистриран кај 15 од 23 гранки, кои сочинуваат 53,3% од индустриското производство. Кај гранките со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство забележан е раст во гранката Производство на облека од 33,6%, а кај гранката Производство на прехранбени производи забележан е раст од 3,8%. Висок раст е остварен и кај следните гранки: Производство на производи од гума и производи од пластични маси 57,9%, Производство на фабрикувани метални производи, освен машини и опрема 55,5%, Производство на електрична опрема 50,5%, Производство на хемикалии и хемиски производи 43,5%, Производство на моторни возила, приколки и полуприколки 42%, Производство на текстил 29%, Печатење и продукција на снимени медиуми (записи) 16,7% и Производство на кожа и слични производи од кожа 12,9%. Најголем позитивен придонес во годишната промена на индустриското производство во мај 2014 година има Производство на облека (3,8 п.п.), а најголем негативен придонес има Производство на други неметални минерални производи (-0,6 п.п.).

Индустриското производство во мај 2014 година во однос на април 2014 година забележа раст од 0,7%. Секторската анализа укажува дека раст е забележан во секторите Рударство и вадење камен од 6,6% и Преработувачка индустрија од 1,0%, додека пад е забележан единствено во секторот Снабдување со електрична енергија, гас пареа и климатизација од 7,0%.

На кумулативна основа индустриското производство во периодот јануари – мај 2014 година во однос на истиот период од 2013 година регистрира раст од 4,5%. Секторите Преработувачка индустрија и Рударство и вадење на камен забележаа раст од 9,7% односно 2,5%, додека секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа пад од 19,2%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во мај 2014 во однос на мај 2013 година покажуваат зголемување на производството кај: Капитални производи од 77%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 10,9%, Интермедијарни производи, освен енергија 6,4%, додека пад е забележан кај групите: Трајни производи за широка потрошувачка од 19,7% и Енергија од 10,8%.

На месечно ниво податоците за индустриското производство по наменски групи во мај 2014 година покажуваат зголемување кај групите: Капитални производи од 7,5% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 2,3%. Пад е забележан кај групите: Трајни производи за широка потрошувачка од 9,9%, Енергија од 2,6% и Интермедијарни производи, освен енергија од 1,3%.

На кумулативна основа, во периодот јануари – мај 2014 година во однос на истиот период од минатата година раст е забележан кај групите: Капитални производи од 36,1%, Интермедијарни производи, освен енергија од 10,7% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 2,8%. Пад е забележан кај групите: Енергија од 14,2% и Интермедијарни производи, освен енергија од 4,5%.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Според оценката, тековната економска состојба на деловните субјекти во мај 2014 година е поповолна во однос на претходниот месец, а понеповолна во однос на мај 2013 година.

Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е поповолна во однос на претходниот месец, а понеповолна во однос на мај 2013 година. Во мај 2014 година оценката за обемот на производство во изминатите три месеци е поповолна во однос на април 2014 година, а понеповолна во однос на мај 2013 година. Во мај 2014 година, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се поповолни во однос на претходниот месец и во однос на мај 2013 година.

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во мај 2014 година за наредните три месеци се понеповолни во однос на минатиот месец, а поповолни во однос на мај 2013 година.

Просечното искористување на капацитетите во мај 2014 година изнесува 61,1%, што претставува намалување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 61,5%. Споредено со мај 2013 година, искористеноста на капацитетите е повисока за 0,3п.п..

Во мај 2014 година залихите на суровини и репроматеријали, како и тековните набавки на суровини и репроматеријали, се под и околу нормалата. Оценката за сегашната состојба со залихите на готови производи е понеповолна во споредба со претходниот месец, а поповолна во споредба со мај 2013 година. Во наредниот тримесечен период, според оценката на раководителите, се очекува намалување на просечните набавни цени на инпутите и продажните цени на готовите производи.

Според оценките, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во мај 2014 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 27,3%, недоволната домашна побарувачка со 19,5%, недостигот на квалификувана работна сила со 11,9%, неизвесното економско опкружување со 9,1% и конкурентен увоз со 8,4%.

Како ограничувачки фактор во мај 2014 година во однос на април 2014 година, помал број од деловните субјекти ги посочиле: недостигот на суровини, недостигот на опрема, недостигот на енергија, недостигот на квалификувана работна сила, финансиските проблеми и нејасните економски закони, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле: недоволната домашна побарувачка, недоволната странска побарувачка, конкурентниот увоз и неизвесното економско опкружување.

Број на работници во индустријата

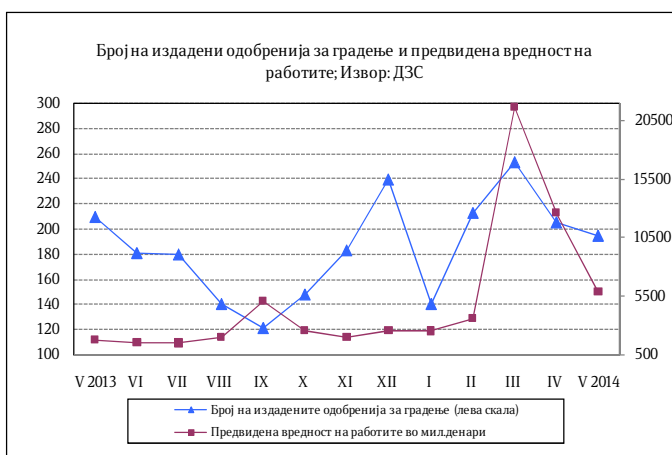
Бројот на работници во индустријата во мај 2014 година во однос на мај 2013 година забележа зголемување од 6,7%. Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници во секторите Преработувачка индустрија за 7,8% и Рударство и вадење камен за 0,7%, а во секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација има намалување на бројот на работници за 0,7%.

Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во мај 2014 година во однос на мај 2013 година покажуваат дека зголемување на бројот на работници има кај групите: Капитални производи за 97,1%, Трајни производи за широка потрошувачка за 7,1%, Интермедијарни производи, освен енергија за 2,3% и Нетрајни производи за широка потрошувачка за 1,7%, додека кај групата Енергија има пад од 4%.

Индексот на бројот на работниците во индустријата во периодот јануари – мај 2014 година, во однос на истиот период 2013 година, изнесува 6,9%.

Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите

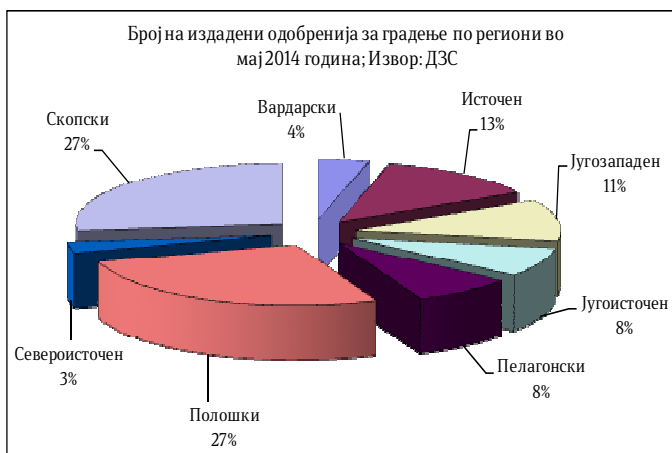
Во мај 2014 година беа издадени 194 одобренија за градба, што претставува намалување од 7,2% во однос на истиот месец од претходната година. Вкупниот број издадени одобренија за градење е намален за 5,4% во однос на април 2014 година, кога беа издадени 205 одобренија.

Предвидената вредност на објектите според издадените одобренија за градење во мај изнесува 5.849 милиони денари што е повеќе за речиси 3,4 пати во однос на мај 2013 година. Во однос на април 2014 година, вредноста на објектите бележи намалување за 53%.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренија за градење, 139 (или 71,1%) се наменети за објекти од високоградба, 27 (или 13,9%) за објекти од нискоградба и 28 (или 14,4%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно 194 издадени одобренија за градба, за 150 (или 77,3%) објект како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 44 објекти (или 22,7%) инвеститори се деловни субјекти.

Во мај 2014 година предвидена е изградба на 504 стана, со вкупна корисна површина од 43.765м². Бројот на предвидени станови за изградба е зголемен за 42,4% во однос на истиот месец од 2013 година, а зголемен за 19,4% во однос на април 2014 година.

Анализирано по региони, во мај 2014 година најмногу одобренија за градба се издадени во Полошкиот и Скопскиот регион по 52, од кои во Полошкиот регион 46 одобренија се издадени за инвеститори – физички лица и 6 за инвеститори – деловни субјекти, додека во Скопскиот регион 42 одобренија се издадени за инвеститори – физички

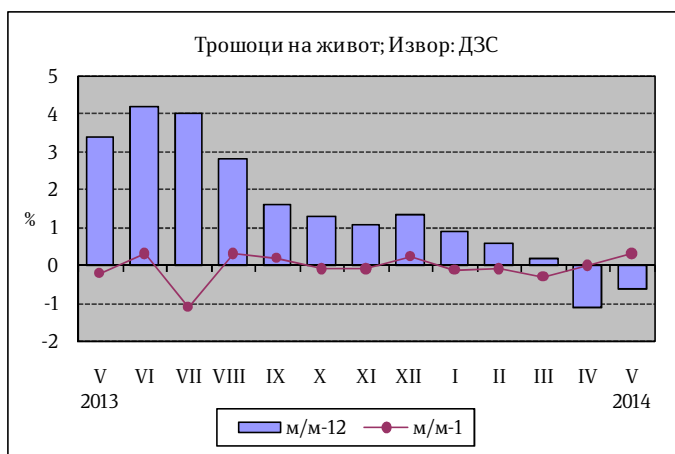
лица и 10 за инвеститори – деловни субјекти. Најмалку издадени одобренія има во Североисточниот регион, вкупно 6, од кои 3 одобренія се издадени за инвеститори - физички лица и 3 за инвеститори - деловни субјекти.

Анализирано на кумулативна основа, во периодот јануари – мај 2014 година најмногу одобренія за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 343, од кои 173 одобренія се за инвеститори - физички лица, а 170 за инвеститори - деловни субјекти. Најмалку издадени одобренія има во Североисточниот регион, односно 54 одобренія, од кои 37 се за инвеститори - физички лица, а 17 за инвеститори - деловни субјекти.

Инфлација

Годишната стапка на инфлација во мај 2014 година, измерена според Индексот на трошоците на животот, изнесува -0,6%. Просечната стапка на инфлација во првите пет месеци од 2014 година изнесува 0%, наспроти стапката од 3,4% истиот период претходната година.

На годишна основа, категоријата Храна и безалкохолни пијалаци, која има најголемо учество при пресметката на Индексот на трошоците на животот, забележа пад на цените од 1,9%. Намалување на цените е забележано и во категориите: Рекреација и

култура од 4,1%, Ресторани и хотели од 2,2%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 1,6% и Домување, вода, електрика, гас и друга опрема од 1,5%. Највисок годишен раст на цените во мај е регистриран во категоријата Здравје од 9,3%. Раст на цените е забележан и во категориите: Алкохолни пијалаци и тутун од 2,5%, Облека и обувки од 1,7%, Транспорт од 1,6%, Останати стоки и услуги од 1,4%, Образование од 0,2% и Комуникации од 0,1%.

На месечна основа, инфлацијата во мај 2014 година забележа раст од 0,3%. Кај цените во категоријата Храна и безалкохолни пијалаци забележано е зголемување од 0,4%, што се должи на зголемувањето на цените на храната од 0,5%. Месечен раст на цените е регистриран и во категориите Облека и обувки од 1,6%, Транспорт од 1% и Домување, вода, електрика, гас и друга опрема од 0,1%. Пад на цените на месечно ниво е регистриран во категориите: Рекреација и култура од 3%, Здравје од

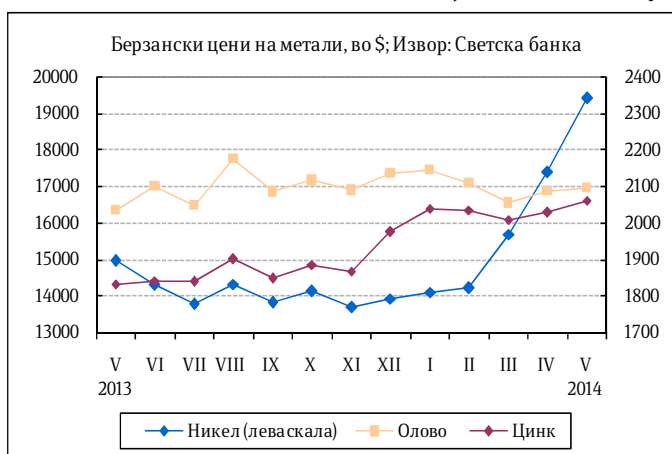
0,2% и Алкохолни пијалаци и тутун, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина, Комуникации и Останати стоки и услуги од по 0,1%. Цените останаа непроменети во категориите Образование и Ресторани и хотели.

Цените на мало во мај 2014 година во однос на мај 2013 година се пониски за 0,7%. Споредено со претходниот месец, цените на мало се повисоки за 0,3%. Просечниот раст на цените на мало во првите пет месеци од 2014 година изнесува -0,3%.

Берзански цени

Во мај 2014 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа раст од 1,8% во однос на претходниот месец и изнесуваше 109,7 долари за барел. Споредено со мај 2013 година, цената на нафтата е повисока за 6,5%. Цената на природниот гас во мај се намали за 2,4% во однос на претходниот месец.

Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, во мај 2014 година се тргуваше со просечна цена од 19.401 долар за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен раст на цената од 11,7%. Споредено со мај 2013 година цената на никелот е повисока за 29,8%. Во рамки на основните метали, во мај се забележува месечно зголемување на цената на бакарот од 3,3%, цинкот од 1,6% и оловото од 0,5%. Месечно намалување на цената забележаа алуминиумот и калајот од 3,3% и 0,6%, соодветно. Цената на железната руда во мај забележа месечен пад од 12,2%. Кај благородните метали, во мај платината забележа зголемување на цената од 1,8% во однос на април, додека среброто и златото забележаа намалување на цената од 2% и 0,7%, соодветно.

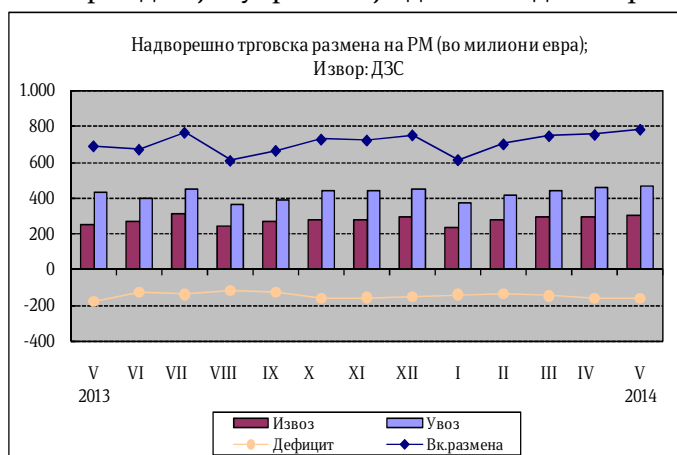
Во мај 2014 година цената на пченицата на светските берзи се зголеми за 3%, во однос на април, додека цената на пченката се намали за 2,3%. Цената на јагнешкото месо во мај забележа месечен раст од 5,7%.

2. Надворешно - трговска размена

Вкупната надворешно - трговска размена во првите пет месеци од 2014 година изнесува 3.585,4 милиони евра, што претставува зголемување за 9,2% во однос на истиот период од 2013 година.

Извоз

Во периодот јануари - мај од 2014 година физичкиот обем на извозот бележи

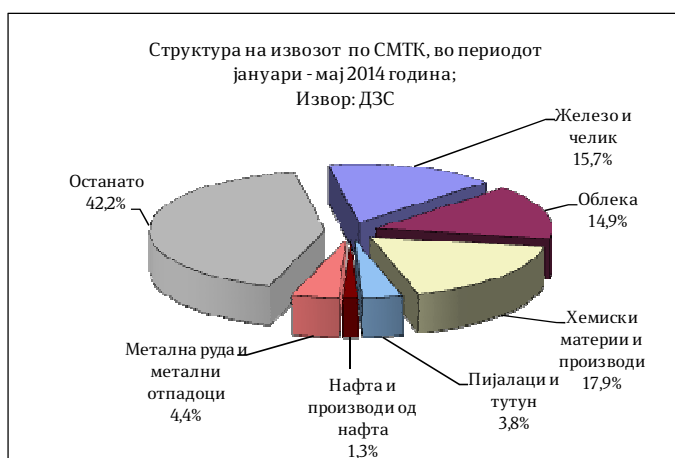
пад од 0,5% во однос на истиот период од 2013 година, а вредноста на извезените стоки изнесува 1417,7 милиони евра и бележи раст од 13,2% (164,8 милиони евра) во однос на периодот јануари - мај од 2013 година.

Во мај 2014 година вредноста на извезените стоки изнесува 308,3 милиони евра

и бележи раст од 21,0% (53,5 милиони евра) во однос на мај минатата година. Анализирано на месечно ниво, во мај 2014 година извозот бележи поместување нагоре од 4,5% (13,2 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонско прилагоденото движење на извозот во мај 2014 година бележи месечен раст од 0,8%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (3,7 п.п.) врз извозот во овој месец.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во периодот јануари - мај од 2014 година се: хемиски материи и производи 17,9%, железо и челик со 15,7%, облека 14,9%, метална руда и отпадоци од метал 4,4%, пијалаци и тутун 3,8% и нафта и производи од нафта 1,3%. Овие шест групи производи сочинуваат 57,8% од вкупниот извоз на државата.

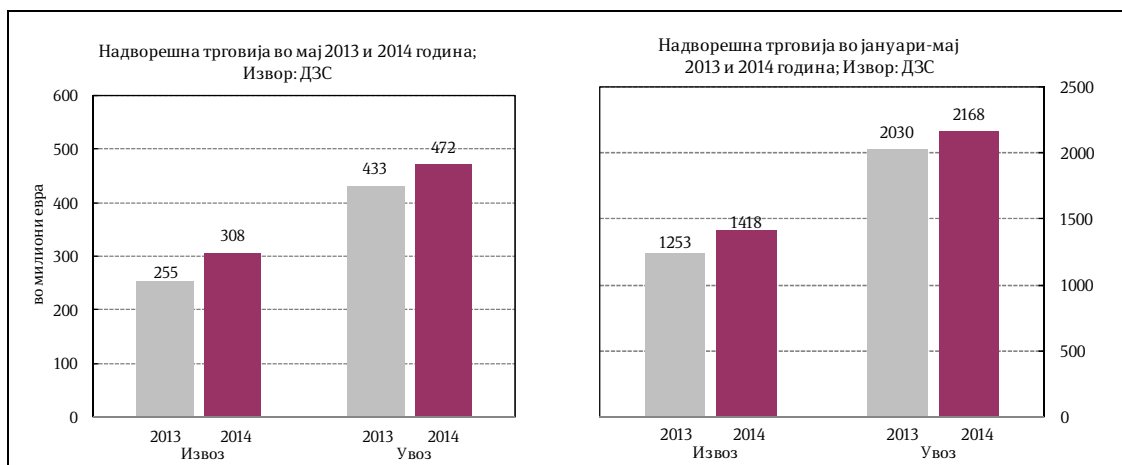

Во првите пет месеци од 2014 година, гледано по економска намена најголемо учество во извозот имаат: стоки за индустриски набавки (49,2%), потоа следуваат стоки за широка потрошувачка (21,0%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,7%), храна и пијалаци (9,2%), транспортна опрема (6,6%) и горива и мазива (1,2%).

Извоз на железо и челик *)				
	I - V - 2013	I - V - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 T	246,0	238,1	-7,8	-3,2
Мил. ЕУР	249,2	222,1	-27,1	-10,9
Мил.\$	326,5	304,6	-21,9	-6,7

Увоз на железо и челик*)				
	I - V - 2013	I - V - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 T	267,1	209,7	-57,4	-21,5
Мил. ЕУР	129,5	103,2	-26,3	-20,3
Мил.\$	170,0	141,7	-28,3	-16,6

*)Претходни податоци

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; машини и апарати за филтрирање или пречистување на други гасови со каталитичка постапка; фероникел; сетови на спроводници за палење и други сетови на спроводници за возила, воздухоплови или бродови; феросилициум; табли, плочи, пултови, маси, ормани и друго; иницијатори на реакција, забрзувачи на реакција и каталитички препарати; моторни возила за превоз на десет или повеќе лица, вклучувајќи го и возачот; машки кошули од памук; плоснато валани производи од железо или нелегиран челик, со ширина 600мм или поголема, платинирани или превлечени; руди на олово и концентрати; и друго.

Увоз

Увезените количини на стоки во периодот јануари - мај од 2014 година се намалени за 7,7% во однос на периодот јануари - мај од претходната година, а нивната вредност изнесува 2167,7 милиони евра, што претставува зголемување за 6,8% (137,5 милиони евра) во однос на истиот период од 2013 година.

Во мај 2014 година вредноста на увезените стоки изнесува 471,5 милиони евра, што претставува зголемување од 8,9% (38,4 милиони евра) во однос на мај минатата година. Анализирано на месечно ниво, во мај 2014 година увозот бележи раст од 3,5% (15,8 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонско прилагоденото движење на увозот во мај 2014 година бележи месечен раст од 6,2%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (2,7 п.п.) врз увозот во овој месец.

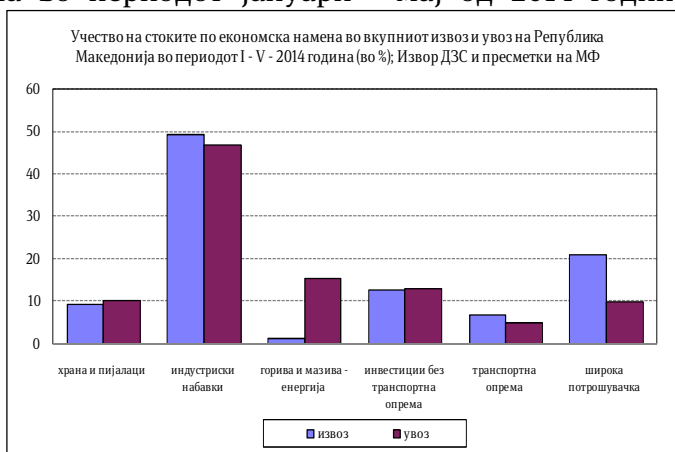
Извоз на нафта и производи од нафта*)					Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I - V - 2013	I - V - 2014	Салдо	Стапки во%		I - V - 2013	I - V - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 T	62,5	44,7	-17,8	-28,5	.000 T	349,1	367,3	18,2	5,2
Мил. ЕУР	32,0	18,4	-13,7	-42,7	Мил. ЕУР	209,7	213,0	3,3	1,6
Мил.\$	42,0	25,2	-16,8	-40,0	Мил.\$	274,4	292,5	18,1	6,6

*)Претходни податоци

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во периодот јануари - мај од 2014 година, покрај обоените метали отпаѓа на: нафта; предиво,

ткаенини и текстилни производи; електрични машини, апарати и делови; железо и челик; друмски возила; и друго.

Гледано по економска намена во периодот јануари - мај од 2014 година најголемо учество во увозот имаат: стоки за индустриски набавки (46,7%), потоа следуваат горива и мазива (15,3%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,8%), храна и пијалаци (10,2%), стоки за широка потрошувачка (9,9%) и транспортна опрема (5,1%).

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: платина, необработена или во прав; гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; електрична енергија; паладиум: необработен или во прав; керамички производи за лабораториска, хемиска или друга техничка употреба; нафтени гасови и други гасовити јагленоводороди; топло валани со дебелина помала од 3 мм; масла за ложење со содржина на сулфур по маса што надминува 0,1%, но не надминува 1% по маса; лекови приготвени во одмерени дози; моторен бензин со октански број (РОН) од 95 или поголем, но помал од 98; руди на никел и концентрати; и друго.

Извоз на хемиски производи*)				
	I - V - 2013	I - V - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	2,8	5,6	2,8	100,4
Мил. ЕУР	190,5	253,1	62,7	32,9
Мил.\$	249,8	347,6	97,8	39,2

Увоз на хемиски производи*)				
	I - V - 2013	I - V - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	12,9	12,5	-0,4	-3,1
Мил. ЕУР	34,7	35,0	0,3	1,0
Мил.\$	45,4	48,1	2,7	6,0

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Во првите пет месеци од 2014 година трговскиот дефицит се стесни за 27,3 милиони евра или 3,5% во однос на периодот јануари - мај минатата година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, стеснувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: стеснувањето на негативното салдо во размената со транспортна опрема, стоки за инвестиции без транспортна опрема, стоки за широка потрошувачка и храна и пијалаци додека во спротивна насока дејствуваше проширеното негативно салдо во размената со стоки за индустриски набавки и горива и мазива.

Анализирано според економските групации на земјите, во периодот јануари - мај од 2014 година споредено со истиот период од 2013 година, извозот бележи раст кај групациите: ЕУ 27, ЕФТА и Организација на земјите - извознички на нафта и нафтени деривати, додека пад има кај групациите: Западен Балкан, Северноамериканска зона на слободна трговија, Организација за економска

соработка на земји од Азиско - пацифичкиот регион и Заедница на независни држави. Извозот во ЕУ бележи раст од 27,9% на годишно ниво, додека кај земјите од Западен Балкан истиот бележи пад од 10,0%.

Во првите пет месеци од 2014 година, надворешно-трговската размена на Република Македонија со Европската унија (ЕУ 27) во однос на истиот период од претходната година се зголемила за 23,4%, при што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи позитивно поместување од 5,1 п.п. и изнесува 70,1%. Извозот на стоки со Европската унија (ЕУ 27) во вкупниот извоз на Република Македонија учествува со 78,9%, а увозот на стоки со 64,4%.

Во периодот јануари - мај од 2014 година 95,0% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Велика Британија, Грција, Кина, Србија и Турција, а потоа следуваат: САД, Русија, Италија, Романија, Словенија, Австрија и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Белгија и Босна и Херцеговина.

Валутна структура

Гледано по валутна структура 77,5% од трговската размена во периодот јануари - мај од 2014 година е реализирана во евра, што во однос на периодот јануари - мај од 2013 година претставува зголемување од 5,0 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 87,6% и 70,9%, соодветно, при што застапеноста на еврото во извозот е зголемена за 5,4 п.п., додека застапеноста на еврото кај увозот е зголемена за 4,4 п.п. во однос на периодот јануари - мај од 2013 година.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути); пресметки на МФ													
увоз		I - V - 2013					I - V - 2014					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
валута	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%			
ЕУР	1.239,2	1.349.364.237	61,6522	83.191.273.826	66,5	1.271,6	1.537.563.684	61,5899	94.698.433.191	70,9	188.199.446	13,9	
УСД	1.188,8	578.838.664	47,4611	27.472.304.779	22,0	967,4	569.885.560	44,8203	25.542.467.518	19,1	-8.953.104	-1,5	
ГБП	1,2	188.559.867	72,6641	13.701.527.592	11,0	1,9	160.407.002	75,4866	12.108.581.804	9,1	-28.152.865	-14,9	
ЕУР+УСД+ГБП	2.429,2			124.365.106.198	88,5	2.240,9			132.349.482.513	99,1			
вк извоз:	2.433,4			125.022.083.839	100,0	2.245,3			133.576.536.735	100,0		6,8	

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

Буџетски приходи

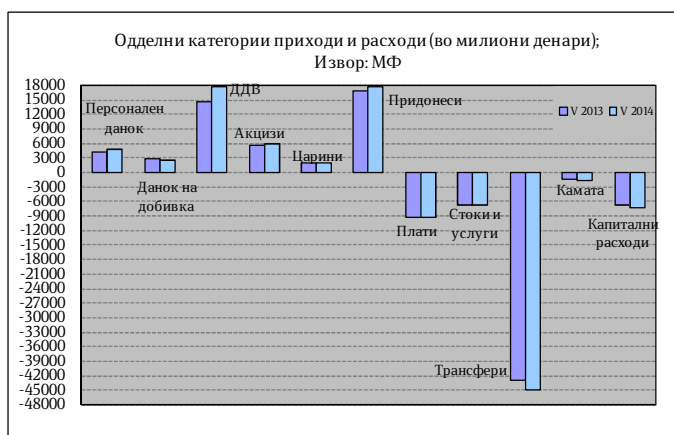
Во периодот јануари - мај 2014 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 57.641 милиони денари, односно 11,6% од БДП, што претставува поголемо остварување за 4,6% во однос на истиот период 2013 година.

Даночните приходи во првите пет месеци се реализирани во износ од 32.865 милиони денари, односно 6,6% од БДП и во однос на истиот период 2013 година се зголемени за 9,5%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 17.614 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во овој период е доминантно и изнесува 53,6%.

Акцизите се остварени во износ од 5.893 милиони денари (учество од 17,9% во даночните приходи). Така, од овие два индиректни даноци се остварени приходи од 23.507 милиони денари, односно 71,5% од вкупните даночни приходи (4,7% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од

24.005 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 6.391 милиони денари.

Во структурата на ДДВ најголемо е учеството на ДДВ при увоз кој забележува раст од 0,7%, додека ДДВ од прометот во земјата забележува пад од 3,6%, учеството на ДДВ донациите и каматата е незначително, односно 0,8% и 0,2% соодветно, при што данокот на донации забележува поголемо остварување за 105,1%. Набљудувано по одделни категории на даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 4.732 милиони денари и забележуваат раст од 13,8% на годишна основа, при што речиси 2/3, односно 65,2% од персоналниот данок претставува приходот од данокот на плати и други лични примања, 7,8% од приходи по основ на договор на дело, а 6,3% од приходи од игри на среќа. Приходите од данокот од добивка во првите пет месеци од 2014 година изнесуваа 2.387 милиони денари и забележаа пад од 8,6% во однос на истиот период претходната година, што е главно резултат на данокот наплатен по основ на месечни аконтации и по даночни биланси, како и по исплатена дивиденда и друга распределба од добивката. Приходите од ДДВ забележаа забележителен раст од 21,6%, додека акцизите забележаа поголемо остварување за 5,5%. Приходите од царина беа остварени во износ од 1.790 милиони денари и забележаа зголемување од 0,5%. Приходите од други даноци со остварен износ од 449 милиони денари забележаа пад од 67,6%.

Неданочните приходи беа остварени во износ од 4.245 милиони денари и во однос на истиот период 2013 година забележаа раст од 1,8% (во овие приходи се приходите од профит од јавни институции, административни такси и глоби, концесии и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 1.183 милиони денари (од вкупните приходи по оваа основа 946 милиони денари се уплатените средства од дивидендата на АД Македонски Телеком уплатена во месец април), што претставува намалување од 53,8% во однос на истиот период претходната година.

Приходите од странски донации од меѓународна и билатерална соработка се остварија во износ од 1.057 милиони денари, односно за 9,3% повеќе во однос на истиот период лани.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 17.505 милиони денари, што претставува поголемо остварување за 4% споредено со истиот период од 2013 година, при што наплатата кај придонесите за пензиско осигурување е повисока за 4,1%, кај придонесите за здравствено осигурување за 3,8% и кај придонесите за вработување за 3,9%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари- мај 2014 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 70.981 милиони денари, односно 14,3% од БДП, што е повеќе за 5,1% во однос на истиот период 2013 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 63.425 милиони денари учествуваа со 89,4% (учество од 12,8% во БДП) и се зголемени за 4,4% во однос на истиот период во 2013 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 45.181 милиони денари (9,1% од БДП), а втори по големина се платите и надоместоците со 9.502 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот, структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 13,4% и во однос на 2013 година се зголемени за 1,3%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 6.967 милиони денари и споредено со истиот период од 2013 година се поголеми за 3,3%.

Трансферите забележаа зголемување од 5% споредено со истиот период во 2013 година и истите учествуваа со 63,7% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 32.133 милиони денари, забележаа раст од 6,2% и учествуваа со 45,3% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, кои зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, со износ од 19.791 милиони денари, се зголемија за 6,9%, споредено со истиот период 2013 година и учествуваат со 27,9% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 17,8%, односно забележаа зголемување од 1,9%, споредено со истиот период 2013 година. Блок дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 5.975 милиони денари се на речиси истото ниво со истиот период претходната година. Субвенциите и трансферите беа остварени повеќе за 5,2%.

Каматните расходи изнесуваат 1.775 милиони денари, што е повеќе за 9,8% во споредба со истиот период 2013 година. Расходите за камати од домашно задолжување беа зголемени за 55%, додека од странско задолжување беа намалени за 17,7%.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи беа реализирани во износ од 7.556 милиони денари со структурно учество од 10,6% во вкупните

расходи (1,5% учество во БДП), односно забележаа зголемување од 11,7% во споредба со истиот период лани.

Буџетско салдо

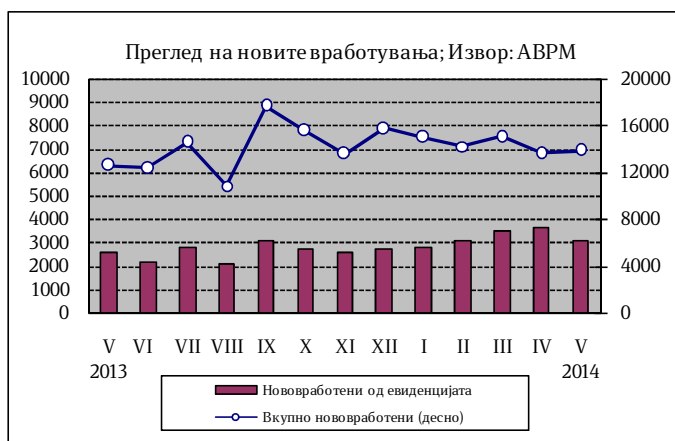
Во периодот јануари- мај 2014 година остварен е дефицит во Буџетот на Република Македонија од 13.340 милиони денари, што претставува 2,7% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет е остварен во износ од 11.513 милиони денари и претставува 2,3% од БДП.

4. Социјален сектор

Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ¹

Во првите пет месеци од 2014 година во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 71.615 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени, 47,2% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Споредено со мај 2013 година, бројот на засновани нови работни односи е поголем за 6,2%.

Во текот на мај засновани се 13.849 нови работни односи, од кои 22,0% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во мај изнесува 6.139, од кои 48,2% претставуваат нови засновани работни односи.

Во мај 2014 година во Агенцијата е регистриран прилив од 5.098 лица, од кои 46,3% се лица на кои им престанал работниот однос. Така, во мај 2014 година бројот на регистрирани невработени лица изнесува 102.209, а бројот на други невработени е 114.266.

Најголем дел од невработените, односно 72,7% се од урбани средини (градско население), а 58,2% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 46,1% од невработените се без образование, со основно образование или со непотполно средно образование, 34,8% се со завршено средно образование, додека 19,1% имаат вишо или повисоко ниво на

¹Со изменувањето и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на Република Македонија бр. 114/2012) извршени се измени и во делот на евиденцијата на невработените лица. Со овој Закон утврден е основ за воспоставување и водење две евиденции и тоа евиденција на невработени лица и евиденција на други лица кои се пријавуваат во Агенцијата за вработување.

образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 50,0% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 39,6% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 14,5% чекаат 8 и повеќе години.

Плати

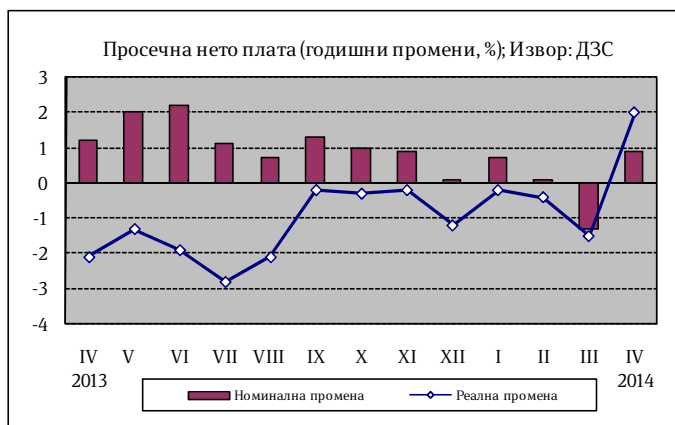
Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во април 2014 година изнесува 31.027 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 21.175 денари.

На месечна основа, во април 2014 година просечната бруто плата бележи номинален и реален раст од 0,9%, додека просечната нето плата е номинално и реално повисока за 0,8%.

Во април 2014 година во однос на април 2013 година, просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,7%, додека реално истата е повисока за 1,9%. Просечната нето плата номинално е повисока за 0,9%, додека на реална основа истата бележи раст од 2,0%.

На кумулативна основа, во периодот јануари-април просечната бруто плата номинално е непроменета, додека реално истата е пониска за 0,1%. Просечната нето плата номинално е повисока за 0,1%, додека на реална основа истата е непроменета.

Зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во април 2014 година во однос на април 2013 година се забележува во секторите: Градежништво (6,8% бруто плата и 7,4% нето плата), Дејности во врска со недвижен имот (5,5% бруто плата и 5,6% нето плата) и Административни и помошни услужни дејности (5,1% бруто плата и 5,2% нето плата).

Зголемување на просечната месечна исплатена бруто-плата по вработен во однос на претходниот месец е забележано во секторите: Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација (5,0% бруто плата и 5,0% нето плата), Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли (3,1% бруто плата и 2,9% нето плата), Финансиски дејности и дејности на осигурување (2,9% бруто плата и 3,1% нето плата) и Градежништво (2,4% бруто плата и 3,0% нето плата).

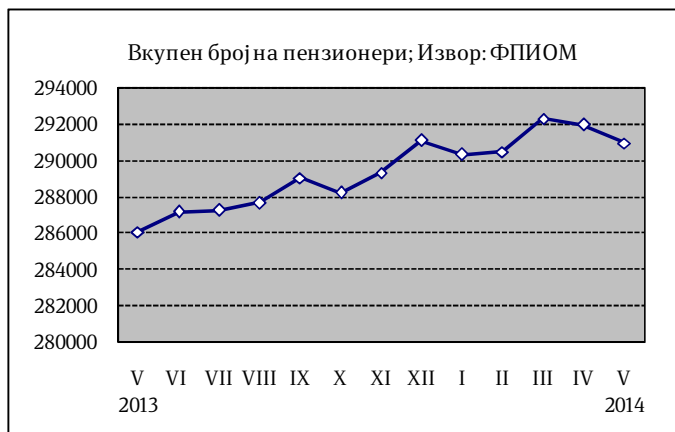
Процентот на вработени кои не примиле плата во април 2014 година изнесува 1,5% и е за 0,2 п.п. понизок во однос на истиот месец од претходната година, а во однос на март 2014 година истиот е повисок за 0,1 п.п.

Пензии

Во мај 2014 година во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување евидентирани се 290.982 пензионери, што претставува зголемување од 1,7% во однос на истиот месец од 2013 година. Во однос на април 2014 година бројот на корисници на пензија е помал за 994 лица. Од вкупниот број пензионери, 58,7% се корисници на старосна пензија, 26,3% на семејна пензија и 15,0% на инвалидска пензија.

За исплата на пензиите во мај 2014 година потрошени се 3.532,99 милиони денари, што претставува 53,1% од вкупните социјални трансфери².

Просечната пензија во мај 2014 година изнесува 12.451 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 7,5%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во април 2014 година (последни расположливи податоци) изнесува 58,6%.

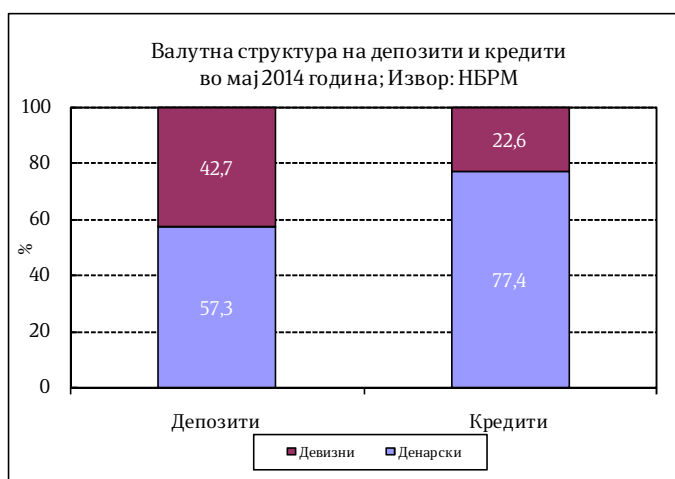
5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во мај 2014 година примарните пари³ забележаа раст на годишно ниво од 2%, наспроти падот од 1,4% минатиот месец. Растот се должи на зголемените готови пари во оптек од 7,4%. Вкупните ликвидни средства на банките забележаа пад од 2,2% на годишна основа.

На месечно ниво, примарните пари забележаа пораст од 1,5%, како резултат на растот на вкупните ликвидни средства на банките од 4,5%, додека готовите пари во оптек се намалија за 1,7% во однос на претходниот месец.

Во мај 2014 година, Народната банка на

²Категоријата социјални трансфери ги опфаќа пензиите, паричниот надоместок во случај на невработеност, социјалната помош и расходите за здравствена заштита.

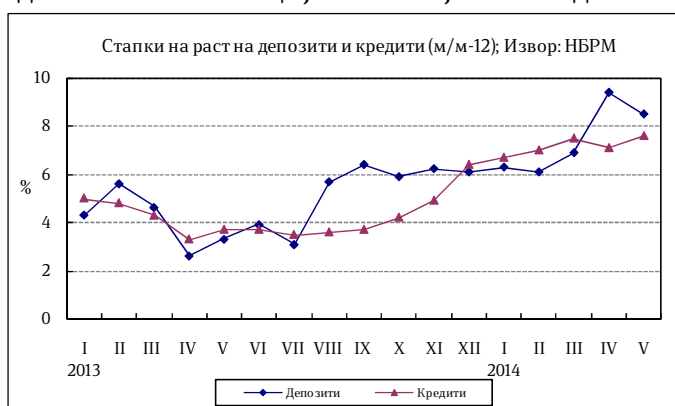
³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари)

Република Македонија, во услови на стабилни движења, одлучи ја задржи каматната стапка на благајничките записи на нивото од 3,25%.

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките⁴ во мај 2014 година е непроменет на месечна основа, наспроти падот од 0,3% претходниот месец. Анализирани според секторот, депозитите на приватните претпријатија забележаа пад од 0,2%, додека депозитите на домаќинствата го задржаа нивото од претходниот месец. Од аспект на валутата, депозитите во домашна валута забележаа раст од 0,6% додека депозитите во странска валута се намалија за 0,7%.

На годишна основа, вкупниот депозитен потенцијал во мај 2014 година се зголеми за 8,5%. Од аспект на валутата, во мај 2014 се забележува раст на депозитите во домашна валута од 11,7%, кој доминантно го водеше растот на вкупните депозити на годишна основа, додека депозитите во странска валута се зголемија за 4,5%.

Од аспект на секторот, депозитите на домаќинствата бележат раст од 7,6%, додека депозитите на претпријатијата се зголемија за 12,2%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат раст од 23,8%, додека краткорочните депозити се зголемија за 0,4%.

Кредити на банките

Во мај 2014 година вкупните кредити на банките кон приватниот сектор на месечна основа забележаа раст од 1,6% (наспроти падот од 0,1% во април), во услови на раст на кредитите кон домаќинствата од 1,6% и на кредитите на претпријатијата од 1,7%. Од аспект на валутата, денарските кредити се зголемија за 1,8%, а девизните кредити за 1,1% соодветно.

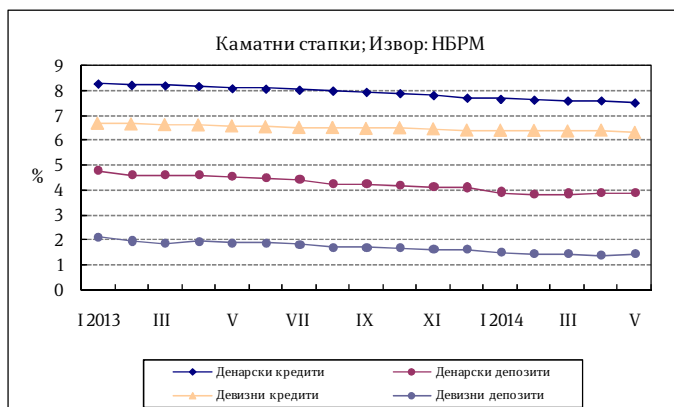
На годишна основа, во мај 2014 вкупните кредити остварија раст од 7,6% (во април растот изнесуваше 7,1%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата од 4,7% и раст на кредитите на домаќинствата од 11,6%. Според валутата, новото кредитирање е целосно во домашна валута. Кредитите во домашна валута се зголемија за 10,5%, додека оние во странска валута се намалија за 1,2%. Од аспект на рочноста пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 9,3%, додека краткорочните кредити се повисоки за 4,3%.

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

Каматни стапки на депозитни банки

Во мај 2014 година, вкупната каматна стапка на кредитите изнесува 7,2% и е намалена за 0,1 п.п. во однос на претходниот месец. Во однос на истиот месец 2013 година таа е пониска за 0,5 п.п.. Каматната стапка на денарските и девизните кредити се намали за 0,1 п.п. на месечно ниво и изнесува 7,5% и 6,3%, соодветно.

Вкупната каматна стапка на депозитите изнесува 2,6% и е непроменета од минатиот месец, додека во однос на мај претходната година оваа стапка е пониска за 0,5 п.п. Каматните стапки на денарските и девизните депозити се непроменети од минатиот месец и изнесуваат 3,9% и 1,4%, соодветно.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на мај 2014 година изнесуваа 1.920,1 милиони евра и во однос на претходниот месец се повисоки за 20,9 милиони евра, додека во однос на мај 2013 година девизните резерви се пониски за 197,8 милиони евра.

Министерство за финансии

Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвија:

Ана Николова

Ангела Васовска

Анета Дудеска

Бојана Илиевска

Ѓоко Ѓорѓески

Копринка Сапунова

Неџати Куртиши

Контролирал: Д-р Сања Киковска - Георгиевска

Одобрил: Јордан Трајковски

Скопје, јули 2014 година